Subotica, 2013.

Vodič za praktičnu primenu Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu

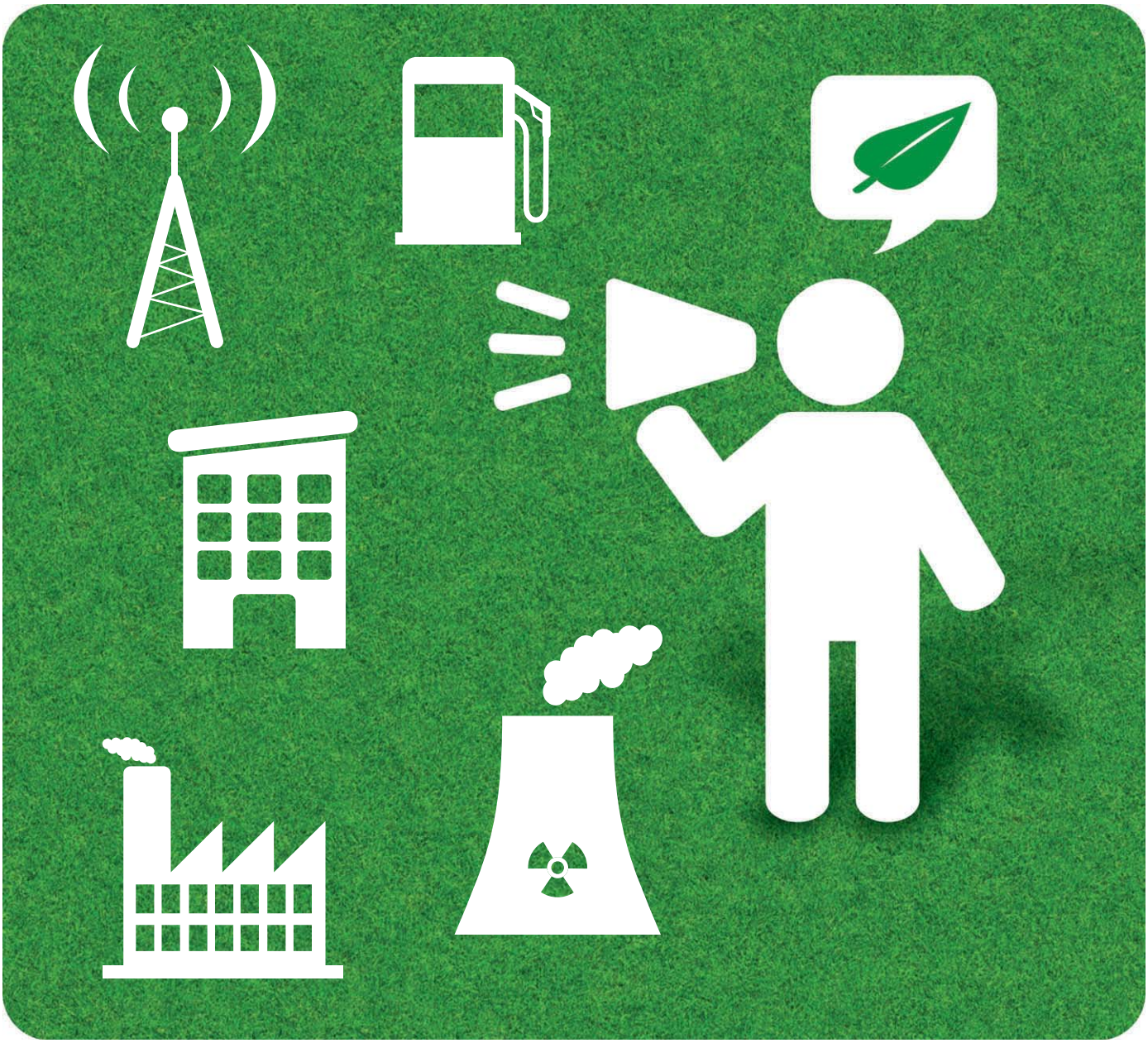

„Vodič za praktičnu primenu Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu" Regionalnog Arhus centra Subotica je pripremljen u saradnji sa Službom za zaštitu životne sredine i održivog razvoja Gradske uprave Subotica, uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji.

OEBS Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
Misija u Srbiji

AARHUS SU
ARHUS CENTAR SUBOTICA

Sadržaj:

PREDGOVOR | **2**

UVOD | **3**

1. LOKACIJSKA DOZVOLA | **5**

2. PROCENA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU | **5**

3. GRAĐEVINSKA DOZVOLA | **8**

4. UPOTREBNA DOZVOLA | **8**

5. PRIMER IZ PRAKSE | **9**

LITERATURA | **9**

„KORACI U IZGRADNJI OBJEKATA SA ASPEKTA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE" | **10**

REGIONALNI ARHUS CENTAR SUBOTICA

Uz podršku Organizacije za bezbednost i saradnju, OEBS, Misija u Srbiji, a na inicijativu Udruženja TERRA'S, 4. marta 2011. godine, potpisivanjem Memoranduma o razumevanju između Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja, Grada Subotice i Otvorenog univerziteta, počeo je sa radom Regionalni Arhus centar Subotica.

Osnovne aktivnosti su usmerene na edukaciju različitih interesnih grupa za sprovođenje Arhuske konvencije u cilju efikasnije zaštite životne sredine, te omogućavanje permanentnog pružanja visokokvalitetnih informacija o životnoj sredini i njihovo distribuiranje u javnost na način prijemčiv korisnicima (medijska i javna kampanja, biblioteka, internet strana, ekološki informator HORIZONTI...).

Od osnivanja je organizovano više od pedeset skupova na najznačajnije ekološke teme na kojima je učestvovalo na stotine građana, predstavnika lokalnih samouprava, pokrajinskih i republičkih organa vlasti, civilnih organizacija, inspektora, novinara, studenata. Arhus centar je postao mesto okupljanja ekoloških organizacija, a posebna pažnja se posvećuje izdavaštvu. Građanima je na usluzi i biblioteka sa više od dvestotine naslova sa različitom ekološkom tematikom na srpskom i mađarskom jeziku.

AARHUSSU
ARHUS CENTAR SUBOTICA

Trg cara Jovana Nenada 15, Subotica
E-mail: aarhussu@openunsubotica.rs
Telefon: 024 554 600 lokal 127
www.aarhussu.rs

Izdavač: Regionalni Arhus centar Otvorenog univerziteta Subotica
Urednik izdanja i autor: Snježana Mitrović | Koautor: mr Gordana Gavrilović
Prevod: Agencija "BABEL 2009." | Tehnička priprema i dizajn: comma | Štampa: Fiducia 011 | Tiraž: 1000
Napomena: Stavovi izrečeni u publikaciji pripadaju isključivo autoru i njegovim saradnicima i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Misije OEBS-a u Srbiji.

PREDGOVOR

Svako ima pravo znati šta se događa sa životnom sredinom.
Bez pouzdanih informacija ne možemo odlučiti šta je ispravno, a šta nije.

Pitanje je koliko je javnost informisana i svesna mogućnosti koje im pružaju postojeći zakonski akti o uključivanju u proces donošenja odluka? Praksa pokazuje njihovu nezainteresovanost da koriste postojeće zakonsko pravo i primetan je njihov slab odziv na javnim raspravama, posebno o studiji o proceni uticaja objekata na životnu sredinu. Naime, građani su neinformisani i nisu edukovani, te najčešće reaguju kasno, kada počinje izgradnja objekta.

Učešće javnosti u procesima odlučivanja dovodi do *kvalitetnijih javnih politika, održivijih razvojnih strategija i većeg osećanja vlasništva nad projektima od opšteg interesa.* Drugim rečima, učešće javnosti na lokalnom nivou podrazumeva *zajednički rad svih zainteresovanih strana* na projektovanju budućnosti sopstvene zajednice.

"Vodič za praktičnu primenu Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu" je izdat u cilju informisanja, ali i podsticanja da se uzme učešće na javnim raspravama, pre svega građana, novinara, predstavnika civilnog sektora, mesnih zajednica. U njemu će i investitori pronaći osnovne smernice na putu do realizacije svog projekta. Opšte uzimajući, Vodič na jednostavan način predstavlja proces praktične primene veoma važnog Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, ali i načine za ostvarivanje principa učešća javnosti primenjivih u našoj sredini.

Ideja za *Vodič* je nastala kroz dijalog predstavnika Regionalnog Arhus centra Subotica i lokalnih samouprava u okviru projekta „*Arhus kampanja 2013.*" koji je realizovala Mreža Arhus centara Srbije uz podršku Ambasade Savezne Republike Nemačke i Misije OEBS-a u Srbiji.

Pred vama je Vodič koji se bavi ulogom i mogućnostima koje su na raspolaganju zainteresovanim članovima zajednice i svima koji žele na konstruktivan način da učestvuju u donošenju najboljih rešenja u postupcima procena uticaja na životnu sredinu.

Autori su uložili profesionalni napor sa željom da korisnicima posluži kao izvor informacija i podataka za uključenje u postupak procene uticaja na životnu sredinu projekata za koje su nadležne lokalne samouprave. Jer, aktivno i pravovremeno uključivanje i učestvovanje u svim fazama procesa, doprineće zajedničkom uspehu u sagledavanju i analizi celovite problematike, a samim tim i donošenju uslova i mera kojima će se osigurati zaštita zdravlja ljudi i životne sredine.

Subotica, 2013. godine

Snježana Mitrović

Regionalni Arhus centar Subotica

Opredeljenost Srbije da se priključi Evropskoj uniji donosi niz obaveza, a u procesu pridruživanja jedno od najkompleksnijih je 27. pregovaračko poglavlje koje se odnosi na životnu sredinu i njime koordinira Ministarstvo energetike, razvoja i zaštite životne sredine. To podrazumeva usvajanje, a što je još važnije, primenu zakona iz ove oblasti.

U „zelenom zakonodavstvu" prekretnica se, na neki način, dogodila 2004. godine kada je Narodna skupština usvojila set *od četiri zakona kojima se povećao obim rada lokalne samouprave, a stvoreni su i ekonomski preduslovi kojima se obezbeđuju finansijska sredstva za zaštitu i unapređenje životne sredine.* Inteziviranje se nastavlja 2009. godine kada su samo na majskom zasedanju narodni poslanici usvojili *16 novih tzv. „ekoloških zakona". Ponovo se proširuje nadležnost, ali i obaveze lokalne samouprave.*

Tema ovog *Vodiča* je primena Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS", br. 135/04, 36/09), koji sadrži odredbe u skladu sa Zakonom o potvrđivanju Arhuske konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine („Službeni glasnik RS", br. 38/2009) kojim se uređuje procedura obaveštavanja i informisanja javnosti o fazama postupka i mogućnostima učešća koje zainteresovanoj javnosti stoje na raspolaganju.

Arhuska konvencija je usvojena 1998. godine na 4. Ministarskoj konferenciji „Životna sredina za Evropu" održanoj u Danskom gradu Arhusu, pod pokroviteljstvom Ekonomske komisije Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE), kada je Konvenciju potpisalo 35 država. U skladu sa članom 20. Konvencija je stupila na snagu 30. oktobra 2001. godine.

Nevladine organizacije su od samog početka bile uključene u pregovore koji su prethodili usvajanju Arhuske konvencije. Na ovaj način, treći sektor je prihvaćen kao partner u procesu kreiranja i razvoja politike zaštite životne sredine, što je predstavljalo sasvim novi pristup u radu Ujedinjenih nacija u ovoj oblasti.

Osnovni korisnik Arhuske konvencije je „javnost", odnosno građanin kao pojedinac ili udružen u različite forme udruživanja. Arhuska konvencija precizno definiše termin „zainteresovana javnost" s tim što se nevladine organizacije koje se bave pitanjima životne sredine, a prema nacionalnom zakonodavstvu ispunjavaju uslove za to, automatski smatraju zainteresovanom javnošću. Samim tim, Arhuska konvencija postavlja nevladine organizacije u privilegovan položaj.

I bez ulaska u detaljnije razmatranje odredbi Konvencije, može se zaključiti da ona teži ukidanju državnog monopola sa oblasti životne sredine tako što građanima i nevladinim organizacijama omogućuje pristup informacijama i aktivno učešće u različitim procedurama od značaja za životnu sredinu i time ih dovodi u poziciju partnera u ovim procesima.

Pravo na informisanje i učešće javnosti

Zašto je ovo važno?

Prema Arhuskoj konvenciji, pravo učešća u odlučivanju ima zainteresovana javnost u koju spadaju fizička i pravna lica na koje neka odluka utiče ili bi mogla uticati i koje su zainteresovane za ishod te odluke. Takođe, pravo učešća u donošenju odluka imaju i nevladine organizacije koje rade na promociji zaštite životne sredine i deluju u skladu sa lokalnim zakonima.

Tela državne uprave ili lokalne samouprave nadležna su za donošenje odluka koja imaju ili mogu imati uticaj na životnu sredinu. U ovom kontekstu je, dakle, važno obavestiti javnost i dati dovoljno informacija koje su potrebne za njihovo učešće. Javnost mora biti obaveštena o delatnosti o kojoj se donosi odluka, o značaju moguće odluke, o planiranom postupku delovanja (početak, mogućnost učešća u javnim raspravama, adrese za upućivanje primedbi i pitanja itd.).

Proces učešća građana organizuje se na način da postoji dovoljno vremena za informisanje javnosti i uz pripremu delotvornog učešća od strane zainteresovanih aktera. Važno je da se učešće organizuje u trenutku kada su sve mogućnosti otvorene i kad je moguće ostvariti uticaj koji nije ograničen proteklim procesom odlučivanja.

Važnost značenja izraza u postupku procene uticaja

Za primenu Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu odgovorni su nadležni organi na nivou Republike, Autonomne Pokrajine i jedinice lokalne samouprave sa obavezama i odgovornostima utvrđenim zakonom. Pored nadležnog organa, subjekti koji učestvuju u proceni uticaja na životnu sredinu su i nosilac projekta, kao podnosilac zahteva u postupku procene uticaja projekta na životnu sredinu, odnosno u postupku izdavanja odobrenja za izgradnju ili rekonstrukciju objekta ili ostalih intervencija u prirodnom okruženju. Ovim Zakonom određeno je značenje pojedinih izraza od kojih naročitu važnost za učešće u donošenju odluka imaju sledeći izrazi:

- **JAVNOST** - jedno ili više fizičkih ili pravnih lica, njihova udruženja, organizacije ili grupe;
- **ZAINTERESOVANA JAVNOST** - javnost na koju projekat utiče ili je verovatno da će uticati, uključujući i nevladine organizacije koje se bave zaštitom životne sredine i evidentirane su kod nadležnog organa;
- **ZAINTERESOVANI ORGANI I ORGANIZACIJE** - organi i organizacije Republike, odnosno Autonomne Pokrajine i lokalne samouprave i preduzeća, koji su ovlašćeni za utvrđivanje uslova i izdavanje dozvola, odobrenja i saglasnosti za izgradnju objekata, planiranje i uređenje prostora, praćenje stanja životne sredine, obavljanje delatnosti i zaštitu i korišćenje prirodnih i radom stvorenih vrednosti.

Instrumenti učešća javnosti

Instrument učešća javnosti su javni uvid i javna rasprava, a kod Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, propisuje se i postupak prezentacije.

JAVNI UVID je izlaganje dokumenta na osnovu kojih se donosi odluka o životnoj sredini (npr. nacrt ili sažetak studije o proceni uticaja na životnu sredinu), na određenom mestu za utvrđeni vremenski rok.

Tokom **JAVNE RASPRAVE**, nosilac projekta, odnosno, izrađivač studije procene uticaja na životnu sredinu, u formi javne prezentacije, upoznaje učesnike sa sadržajem i obrazlaže bitna rešenja, smernice i mere utvrđene predmetnom studijom. U toku javne rasprave sva prisutna pravna i fizička lica koja su podnela primedbe u pisanom obliku mogu ih obrazložiti pred nadležnim organom i nosiocem projekta. Na svaku iznetu primedbu nosilac projekta zauzima stav i javno ga iznosi pred nadležnim organom, podnosiocem primedbi i prisutnima na javnoj raspravi. Nadležni organ u roku od 15 dana od dana završetka javne rasprave, na osnovu mišljenja zainteresovanih organa i organizacija i zainteresovane javnosti, dostavlja nosiocu projekta pregled mišljenja sa predlozima za izmene i dopune studije o proceni uticaja.

Sve gorenavedeno dokazuje da su usvojeni zakonski akti dovoljni da se omogući učešće javnosti u donošenju odluka. Međutim, sa jedne strane prisutna je njihova nezainteresovanost, a koja, između ostalog, proizilazi iz nedovoljne informisanosti. Ovim Vodičem će se pokušati na jednostavan način upoznati javnost sa svim fazama u proceduri dobijanja dozvola za izgradnju ili rekonstrukciju objekata: od lokacijske do građevinske i upotrebne dozvole sa posebnim osvrtom na Zahtev za odlučivanje o potrebi procene uticaja na životnu sredinu. Aspekt zaštite životne sredine potrebno je razmatrati u svim fazama planske i tehničke dokumentacije kako bi planiranja i odlučivanja funkcionisala u cilju očuvanja i zaštite životne sredine, odnosno održivog razvoja.

---

1. LOKACIJSKA DOZVOLA

Uređivanje korišćenja prostora, građevinskog zemljišta planiranog za izgradnju objekata regulisano je propisima i zasnovano na načelima održivog razvoja, kao i na horizontalnoj i vertikalnoj koordinaciji tokom planiranja.

Koordinacija u vertikalnom smislu podrazumeva uspostavljanje veza svih nivoa planskih dokumenata (Prostorni plan Republike Srbije, Regionalni prostorni plan AP Vojvodine, Prostorni plan jedinice lokalne samouprave, Prostorni plan područja posebne namene, Generalni urbanistički plan, Plan generalne regulacije, Plan detaljne regulacije).

Svi planski dokumenti se donose po proceduri utvrđenoj Zakonom o planiranju i izgradnji i Pravilnikom o sadržini i načinu izrade planske dokumentacije („Sl. glasnik RS", br. 31/2010, 69/2010 i 16/2011). Pre izlaganja na javni uvid, stručnoj kontroli podleže koncept i nacrt plana. Zainteresovana pravna i fizička lica mogu podneti primedbe na planski dokument u toku trajanja javnog uvida isključivo u pisanom obliku.

Komisija za planove razmatra primedbe na planski dokument i donosi zaključak kojim se primedba „prihvata", „ne prihvata", „delimično prihvata", kao i „primedba nije osnovana". Prva u nizu aktivnosti u postupku izgradnje objekta je pribavljanje lokacijske dozvole za potrebe investitora. Investitor može, radi pribavljanja podataka o određenoj lokaciji, zatražiti „***Informaciju o lokaciji***" koja sadrži podatke o mogućnostima i ograničenjima gradnje na katastarskoj parceli, na osnovu planskog dokumenta.

Lokacijska dozvola je dokument u formi rešenja koje u skladu sa nadležnostima u odnosu na vrste objekata izdaje lokalna samouprava na osnovu podnete dokumentacije. Lokacijska dozvola izdaje se za katastarsku parcelu koja ispunjava uslove za građevinsku parcelu, shodno planskom dokumentu, a sadrži urbanističke i tehničke uslove i podatke potrebne za izradu idejnog, odnosno glavnog projekta, a naročito:

1) podatke o investitoru;

2) broju i površini katastarske parcele, osim za linijske infrastrukturne objekte i antenske stubove;

3) naziv planskog dokumenta, odnosno urbanističkog projekta na osnovu kojeg se izdaje lokacijska dozvola i pravila gradnje za zonu ili celinu u kojoj se nalazi predmetna parcela;

4) uslove za priključenje na komunalnu, saobraćajnu i drugu infrastrukturu;

5) podatke o postojećim objektima na toj parceli koje je potrebno ukloniti;

6) druge uslove u skladu sa posebnim zakonom.

Rešenje o lokacijskoj dozvoli prestaje da važi ako investitor u roku od dve godine od dana pravnosnažnosti rešenja o lokacijskoj dozvoli ne podnese zahtev za izdavanje građevinske dozvole.

2. PROCENA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

U pravnom sistemu Republike Srbije, procena uticaja projekata na životnu sredinu, vrši se za projekte koji se planiraju i realizuju u prostoru, a mogu dovesti do zagađivanja životne sredine ili predstavljaju rizik po zdravlje ljudi. Ova oblast uređena je Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS", br. 135/04, 36/09) i drugim propisima.

Procena uticaja na životnu sredinu je preventivna mera zaštite životne sredine zasnovana na izradi dokumenta STUDIJE O PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU, kojom se analizira:

- kvalitet činilaca životne sredine;
- osetljivost činilaca životne sredine na određenom prostoru;
- međusobni uticaji, te na osnovu ocene utvrđuju i predlažu mere kojima se štetni uticaji mogu sprečiti, smanjiti ili otkloniti.

Projekti za koje se sprovodi postupak procene uticaja na životnu sredinu, a u nadležnosti su jedinice lokalne samouprave (JLS) uređeni su:

- Odredbama člana 133. Zakona o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS", broj 72/2009, 81/2009 ... 50/2013, 98/2013).
- Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procena uticaja i Liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS", br. 114/08).

Procena uticaja projekta na životnu sredinu je sastavni deo tehničke dokumentacije bez koje se ne može pristupiti izvođenju projekta.

Postupak procene uticaja projekata na životnu sredinu sprovodi se u 3 faze.

I FAZA - Odlučivanje o potrebi procene uticaja na životnu sredinu

Zahtev za odlučivanje o potrebi procene uticaja na životnu sredinu, na obrascu Zahteva, sadrži: naziv, vrstu i lokaciju projekta koji se planira. Uz obrazac prilaže se i druga dokumentacija neophodna za proces i postupak odlučivanja prema propisanim kriterijumima.

U postupku odlučivanja objavljuje se obaveštenje nadležnog organa o podnetom zahtevu, zainteresovanoj javnosti koja u propisanom roku može da:

- *izvrši uvid u podneti zahtev,* odnosno podatke i dokumentaciju priloženu uz zahtev;
- *sazna podatke o organu* nadležnom za postupanje po zahtevu i prirodi odluke koju taj organ može doneti;
- *dostavi sugestije, zapažanja i mišljenje o podnetom zahtevu,* odnosno podacima, dokumentaciji.

Sem tih prava, zainteresovana javnost u ovoj fazi ima pravo da:

- njeno mišljenje uzme u obzir nadležni organ prilikom odlučivanja o podnetom zahtevu;
- da bude obaveštena o odluci nadležnog organa donetoj po zahtevu za odlučivanje;
- izjavi žalbu protiv odluke nadležnog organa.

Na osnovu podnete dokumentacije nadležni organ donosi odluku uzimajući u obzir specifičnosti projekta i lokacije, kao i dostavljena mišljenja zainteresovanih organa, organizacija i javnosti.

II FAZA - Određivanje obima i sadržaja studije o proceni uticaja na životnu sredinu

Zahtev za određivanje obima i sadržaja studije, na obrascu *Zahteva sadrži:*

- opis lokacije, karakteristika projekta, činilaca životne sredine, opis mogućih štetnih uticaja na životnu sredinu i mera za sprečavanje i smanjenje tih uticaja. Uz zahtev prilaže se i dokumentacija idejnog rešenja projekta, uslovi drugih nadležnih organa i organizacija, te druge dokaze po zahtevu nadležnog organa.

Po objavljivanju obaveštenja o podnetom zahtevu za određivanje obima i sadržaja studije, zainteresovana javnost, takođe, ima pravo, da u roku od 20 dana od dana objavljivanja (prijema) obaveštenja izvrši uvid u podneti zahtev i izjavi mišljenje o podnetom zahtevu.

I u ovoj fazi postupka, zainteresovana javnost ima pravo da traži da nadležni organ dostavljeno mišljenje uzme u obzir prilikom odlučivanja, zatim da bude obaveštena o odluci nadležnog organa i razlozima na kojima se odluka zasniva, te da izjavi žalbu protiv odluke nadležnog organa.

Na osnovu podnete dokumentacije nadležni organ odlučuje uzimajući u obzir specifičnosti projekta i lokacije, kao i dostavljana mišljenja zainteresovanih organa, organizacija i javnosti.

NAPOMENA
Odlukom kojom je utvrdio da je potrebna procena uticaja na životnu sredinu projekta, nadležni organ može da odredi i obim i sadržaj studije, odnosno da spoji I i II fazu, ukoliko je dostavljena kompletna dokumentacija propisana za obe faze. Odlukom kojom je utvrđeno da za projekat nije potrebno sprovoditi postupak procene uticaja na životnu sredinu, nadležni organ, ipak, može propisati i utvrditi uslove životne sredine u skladu sa posebnim propisima.

III FAZA – Odlučivanje nadležnog organa o davanju saglasnosti na studiju

Zahtev za davanje saglasnosti na studiju podnosi se na obrascu uz koji se prilažu tri primerka Studije u štampanom obliku i jedan primerak elektronske varijante.

Po objavljivanju (prijemu) obaveštenja nadležnog organa o podnetom zahtevu za davanje saglasnosti na studiju, odnosno o vremenu i mestu javnog uvida, prezentacije i javne rasprave o studiji, zainteresovana javnost ima pravo, u roku koji odredi nadležni organ, koji ne može biti kraći od 20 dana, da izvrši uvid u studiju i pismeno izjavi mišljenje o njoj, ali i učestvuje u raspravi na javnoj prezentaciji, na kojoj nosilac projekta može po iznetoj primedbi zauzeti stav po podnetoj primedbi, sugestitiji i zapažanju.

Nadležni organ uzima u obzir mišljenje zainteresovane javnosti prilikom odlučivanja o davanju saglasnosti na studiju i obaveštava ih o:

- odluci nadležnog organa donetoj po zahtevu za davanje saglasnosti na studiju;
- sadržini odluke;
- glavnim razlozima, odnosno odlučnim činjenicama na kojima se odluka zasniva;
- najvažnijim merama koje je nosilac projekta dužan da preduzima u cilju sprečavanja, smanjenja ili otklanjanja štetnih uticaja.

Zainteresovana javnost ima pravo da zatraži od nadležnog organa, u pisanoj formi, uvid u kompletnu dokumentaciju o sprovedenom postupku procene uticaja projekta na životnu sredinu.

Tehnička komisija koju obrazuje nadležni organ, ispituje studiju i razmatra izveštaje dostavljene od zainteresovanih organa, organizacija i javnosti, ocenjuje njihovu podobnost sa aspekta predviđenih mera zaštite životne sredine tokom izvođenja, rada projekta, kao i po prestanku rada istog.

Nosilac projekta je dužan da započne izvođenje projekta u roku od dve godine od dana prijema odluke o davanju saglasnosti na studiju o proceni uticaja projekta na životnu sredinu.

Evidencija o sprovedenim postupcima i odlukama u okviru procene uticaja na životnu sredinu vodi se putem Javne knjige. Zapisi o postupaku se uvode u Javnu knjigu, u skladu sa pravilnikom o sadržini, izgledu i načinu vođenja Javne knjige o sprovedenim postupcima i donetim odlukama o proceni uticaja na životnu sredinu. Javna knjiga može da se vodi i u elektronskoj verziji, što ih čini dostupnijima široj javnosti.

3. GRAĐEVINSKA DOZVOLA

Izvođenje radova ne može se započeti bez provedene procedure procene uticaja, odnosno donošenja rešenja o davanju saglasnosti na studiju procene uticaja na životnu sredinu. Investitor podnosi zahtev za izdavanje građevinske dozvole, a to je dokument kojim je regulisana izgradnja objekta kroz aktivnosti pripremnih radova, izgradnje i kontrole tehničke dokumentacije, pripremnih radova za građenje i nadzor u toku građenja.

Rešenje nadležnog ograna sadrži podatke o:

- investitoru;
- objektu čije se građenje dozvoljava;
- katastarskoj parceli na kojoj se gradi objekat;
- postojećem objektu koji se ruši ili rekonstruiše radi građenja, rokovima važenja građevinske dozvole i završetka građenja;
- dokumentaciji na osnovu koje se izdaje građevinska dozvola, čiji je sastavni deo i rešenje o davanju saglasnosti na studiju procene uticaja na životnu sredinu.

Nadležni organ dostavlja po jedan primerak rešenja o građevinskoj dozvoli inspekciji koja vrši nadzor nad izgradnjom objekata.

Investitor je dužan da organu koji je izdao građevinsku dozvolu i nadležnom građevinskom inspektoru prijavi početak građenja objekta, osam dana pre početka izvođenja radova.

4. UPOTREBNA DOZVOLA

Podobnost objekta za upotrebu utvrđuje se tehničkim pregledom. Tehnički pregled objekta vrši se po završetku izgradnje objekta, odnosno svih radova predviđenih građevinskom dozvolom i glavnim projektom, odnosno po završetku izgradnje dela objekta za koji se može izdati upotrebna dozvola u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji, u roku od 30 dana od dana prijema zahteva za izvršenje tehničkog pregleda objekta.

Tehnički pregled može se vršiti i uporedo sa izvođenjem radova na zahtev investitora, ako se po završetku izgradnje objekta ne bi mogla izvršiti kontrola izvedenih radova.

Tehnički pregled obuhvata kontrolu usklađenosti izvedenih radova sa građevinskom dozvolom i tehničkom dokumentacijom na osnovu koje se objekat gradio, kao i sa tehničkim propisima i standardima koji se odnose na pojedine vrste radova, odnosno materijala, opreme i instalacije.

U vršenju tehničkog pregleda, za objekte za koje je rađena studija procene uticaja na životnu sredinu, mora da učestvuje lice nadležnog organa koje je stručno iz oblasti koja je predmet studije.

Organ nadležan za izdavanje upotrebne dozvole izdaje rešenjem upotrebnu dozvolu u roku od sedam dana od prijema nalaza komisije za tehnički pregled kojim je utvrđeno da je objekat podoban za upotrebu.

5. PRIMER IZ PRAKSE

Služba za zaštitu životne sredine i održivi razvoj Gradske uprave Subotica

Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu utvrđena je obaveza nadležnog organa da u određenom, propisanom roku, obavesti javnost o podnetom zahtevu za odlučivanje o potrebi procene uticaja na životnu sredinu, za određivanje obima i sadržaja studije i za davanje saglasnosti na studiju o proceni uticaja na životnu sredinu. Takođe, je zakonom utvrđena obaveza nadležnog organa da svojim odlukama, u svim fazama postupka obavesti javnost putem najmanje jednog lokalnog lista na svakom od službenih jezika koji su u upotrebi na području koje će biti zahvaćeno uticajem planiranog projekta, odnosno aktivnosti.

Služba za zaštitu životne sredine i održivi razvoj Gradske uprave Subotica obaveštava javnost na srpskom jeziku ćiriličnim pismom u "Subotičkim novinama" i "Svaštari", na hrvatskom jeziku latiničnim pismom u "Hrvatskoj riječi" i u dnevnom listu "Mađar so" na mađarskom jeziku. Mimo postupka obaveštavanja javnosti, zakonom je uređena i procedura stavljanja određene dokumentacije na uvid. Zakon o proceni uticaja, tako obavezuje nadležne organe da javnosti stavi na uvid kompletnu dokumentaciju o sprovedenom postupku procene uticaja, u roku od 20 dana podnošenja pismenog zahteva.

Što se tiče Subotice, kompletna dokumentacija je dostupna u kancelariji Službe, a javnost se obaveštava i preko internet strane Grada Subotice u posebnom odeljku – životna sredina (http://www.subotica.rs/sr/4903/oglasna-tabla). Postavljaju se sva obaveštenja propisana zakonom od informacija o podnetom zahtevu za odlučivanje i o donetom rešenju o potrebi procene uticaja do date saglasnosti ili odbijanju studije procene uticaja na životnu sredinu. Iako Pravilnikom nije predviđeno nakon javne rasprave prosleđuju se zapisnici sa sednice Tehničke komisije za ocenu Studije o proceni uticaja na životnu sredinu i to onima koji su podneli primedbe i predloge u pisanoj formi.

Međutim, predstavnici udruženja građana smatraju da bi celokupna dokumentacija od studije do zapisnika sa sednica trebalo da budu dostupni na internet strani grada u elektronskoj formi.

Inače, karika u lancu - studija o proceni uticaja, je najvidljivija, pa tako i najviše izložena kritikama koje često nisu iz oblasti životne sredine. A prva karika jesu usvojena planska dokumenata koja su presudna u davanju saglasnosti i dozvola. Javnost mora biti uključena i mnogo više angažovana odmah na početku kada se donose različiti planski dokumenti.

Literatura:

- Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu („Sl. glasnik RS", br.135/04, 36/09).
- Zakon o potvrđivanju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu žaštitu u pitanjima životne sredine („Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori", br. 38/09).
- Vodič kroz propise o učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima zaštite životne sredine, Regionalni centar za životnu sredinu za Centralnu i Istočnu Evropu Kancelarija u Srbiji, Beograd 2006.
- Vodič za implementaciju zakonske regulative i učešće javnosti u donošenju odluka u oblasti zaštite životne sredine na lokalnom nivou, Udruženje TERRA'S, Subotica 2010.

"KORACI U IZGRADNJI OBJEKATA SA ASPEKTA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE"
„AZ OBJEKTUMOK KIÉPITÉSÉNEK LÉPÉSEI A KÖRNYEZETVÉDELEM SZEMPONTJÁBÓL SZEMLÉLVE"

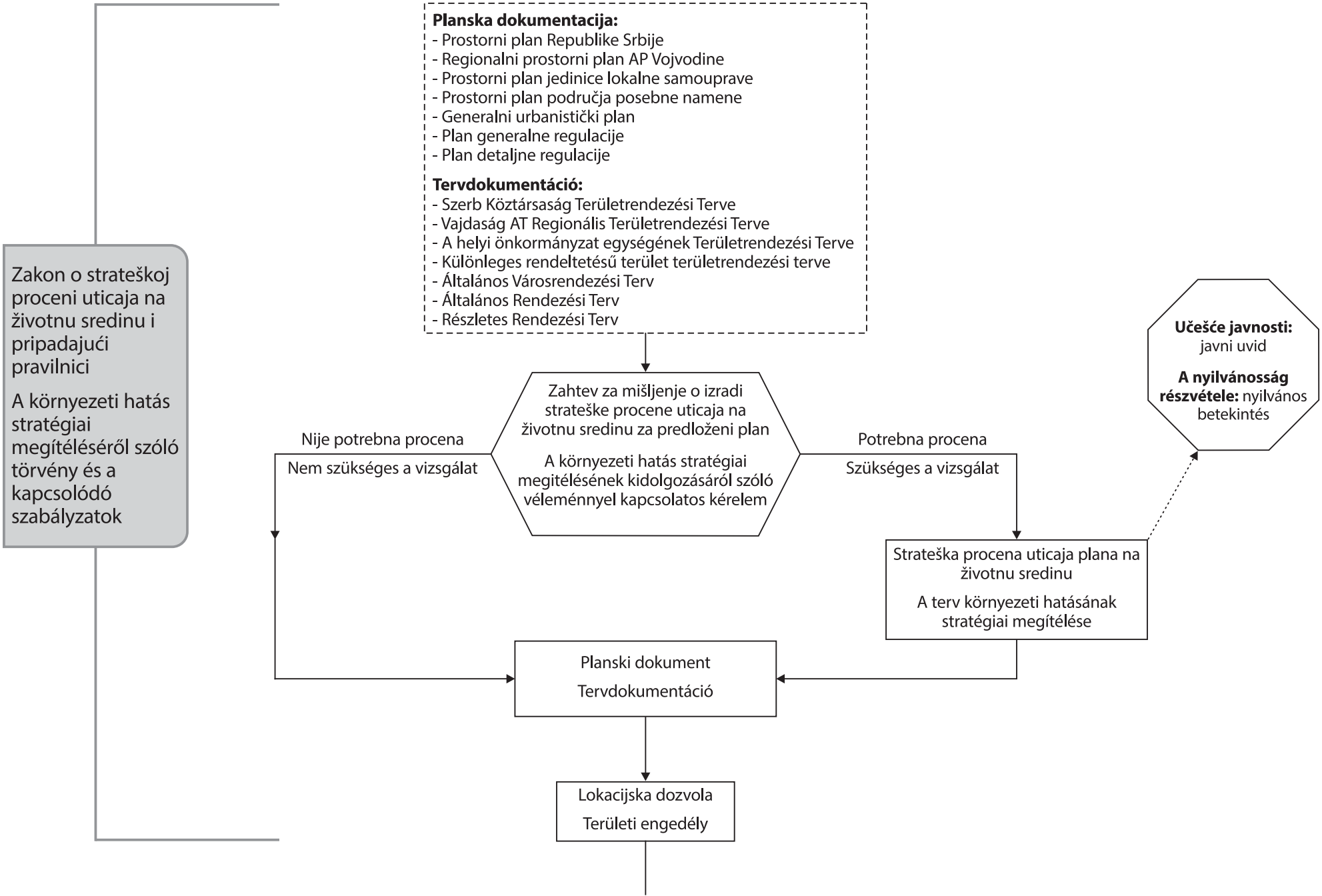

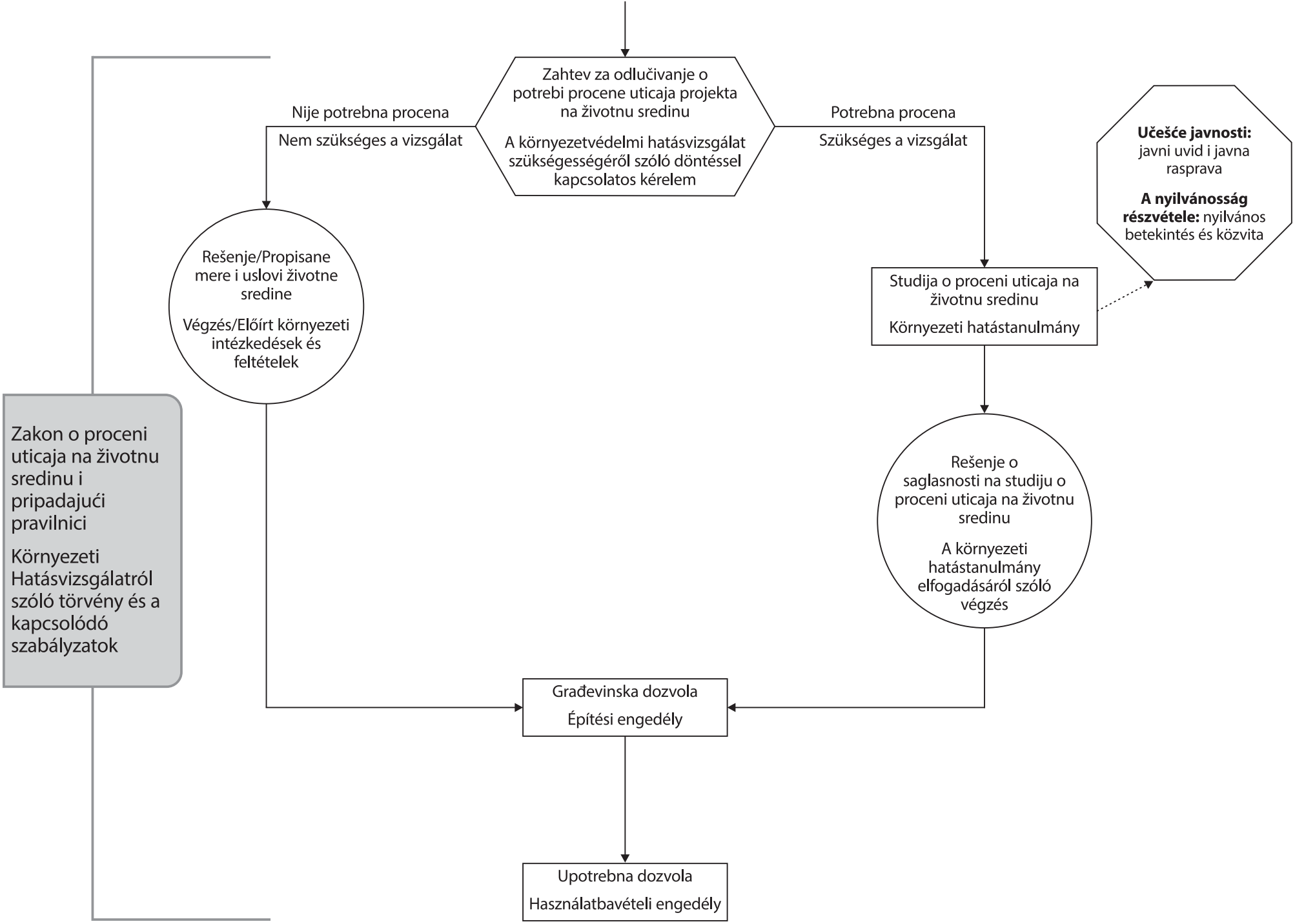
Zahtev za odlučivanje o potrebi procene uticaja projekta na životnu sredinu
A környezetvédelmi hatásvizsgálat szükségességéről szóló döntéssel kapcsolatos kérelem
Nije potrebna procena
Nem szükséges a vizsgálat
Potrebna procena
Szükséges a vizsgálat
Učešće javnosti: javni uvid i javna rasprava
A nyilvánosság részvétele: nyilvános betekintés és közvita
Rešenje/Propisane mere i uslovi životne sredine
Végzés/Előírt környezeti intézkedések és feltételek
Studija o proceni uticaja na životnu sredinu
Környezeti hatástanulmány
Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu i pripadajući pravilnici
Környezeti Hatásvizsgálatról szóló törvény és a kapcsolódó szabályzatok
Rešenje o saglasnosti na studiju o proceni uticaja na životnu sredinu
A környezeti hatástanulmány elfogadásáról szóló végzés
Građevinska dozvola
Építési engedély
Upotrebna dozvola
Használatbavételi engedély

Szabadka, 2013

Útmutató

a Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvény gyakorlati alkalmazásához

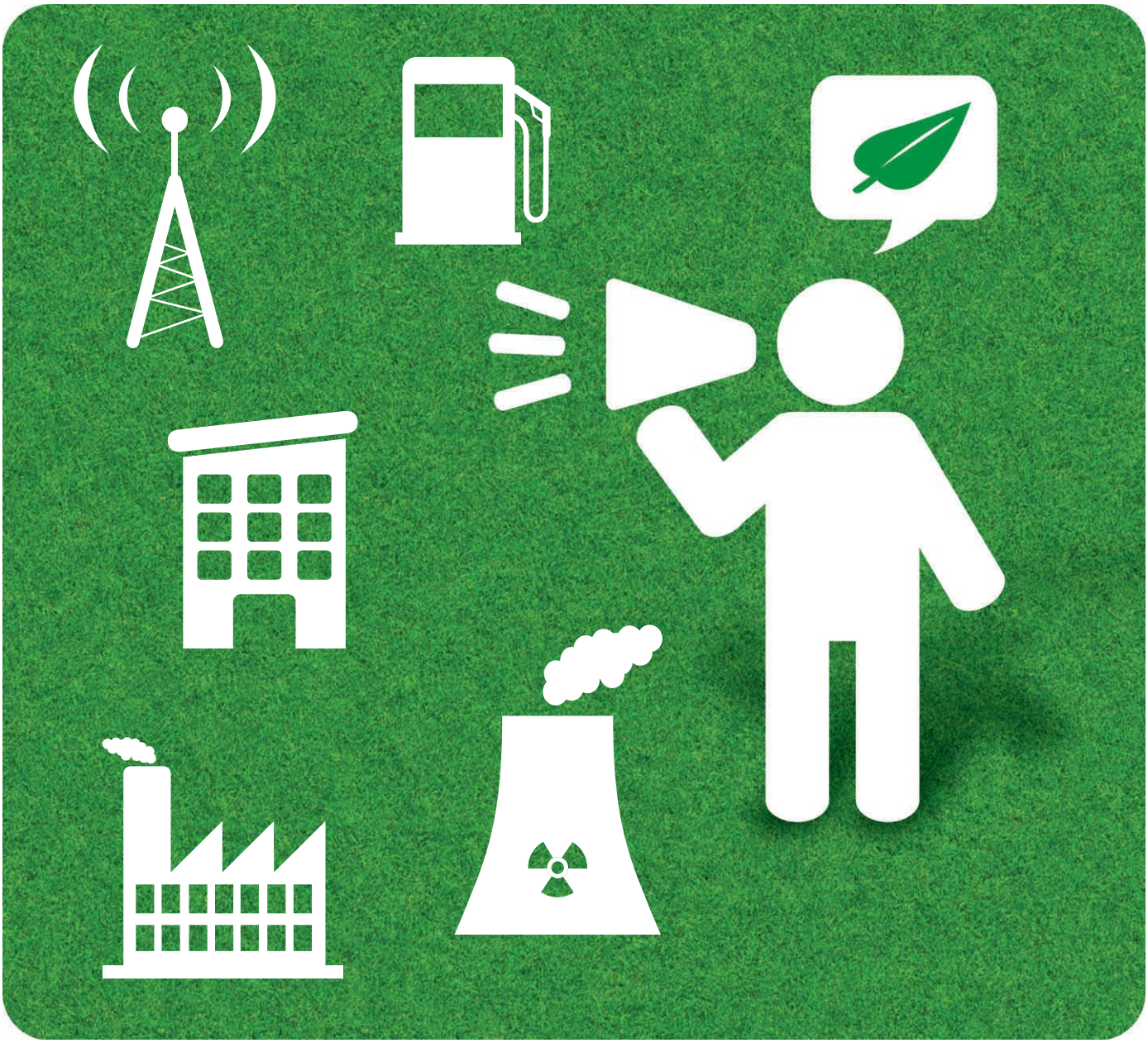

A Szabadkai Regionális Aarhus Központ "Útmutató a Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvény gyakorlati alkalmazásához" kiadványa, a Szabadkai Városi Közigazgatás Környezetvédelmi és Fenntartható Fejlődési Szolgálatával együttműködve készült, az EBESZ Szerbiai Missziójának támogatásával.

OSCE Organization for Security and Co-operation in Europe Mission to Serbia

AARHUSSU
AARHUS KÖZPONT SZABADKA

Tartalom:

ELŐSZÓ | **2**

BEVEZETŐ | **3**

1. TERÜLETI ENGEDÉLY | **5**

2. KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLAT | **6**

3. ÉPÍTÉSI ENGEDÉLY | **8**

4. HASZNÁLATBAVÉTELI ENGEDÉLY | **8**

5. PÉLDÁK A GYAKORLATBÓL | **9**

IRODALOM | **9**

"AZ OBJEKTUM KIÉPITÉSÉNEK LÉPÉSEI A KÖRNYEZETVÉDELEM SZEMPONTJÁBÓL SZEMLÉLVE" | **10**

SZABADKAI REGIONÁLIS AARHUS KÖZPONT

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, EBESZ, Szerbiai Missziójának támogatásával, a TERRA`S Egyesület kezdeményezésére, a Környezetvédelmi és Területrendezési Minisztérium, Szabadka Város és a Szabadegyetem közötti Egyetértési Nyilatkozat aláírásával, 2011. Március 4.-én a Szabadkai Regionális Aarhus Központ megkezdte működését.

Az alaptevékenységek az Aarhusi Egyezmény alkalmazásával foglalkozó különböző érdekcsoportok oktatására irányulnak, a hatékonyabb környezetvédelem , a környezettel kapcsolatos minőséges információk folyamatos közlésének biztosítása és ezek nyilvánossággal történő megosztása céljából a felhasználók számára vonzó módon (nyilvános és médiakampány, könyvtár, internetes oldal, HORIZONTOK ökológiai hírlevél…)

A megalakulás óta több mint ötven összejövetel került megrendezésre a legfontosabb ökológiai témakörökben, amelyeken többszáz polgár, a helyi önkormányzat, tartományi és köztársasági hatalmi szervek, civil szervezetek, felügyelők, újságírók és egyetemisták képviselői vettek részt. Az Aarhus Központ az ökológiai szervezetek gyülekezőhelyévé vált, különös figyelmet fordítva a kiadói tevékenységre. A polgárok rendelkezésére áll egy könyvtár is, amelyben több mint kétszáz különböző ökológiai témával foglalkozó könyv található szerb és magyar nyelven.

AARHUSSU
AARHUS KÖZPONT SZABADKA

Jován Nenád Cár Tér 15, Szabadka
E-mail: aarhussu@openunsubotica.rs
Telefon: 024 554 600 127-es mellék
www.aarhussu.rs

Kiadó: A Szabadkai Szabadegyetem Regionális Aarhus Központja
A kiadvány szerzője és szerkesztője: Snježana Mitrović | Társszerző: mr Gordana Gavrilović
Forditás: "BABEL 2009." Iroda | Technikai előkészités és terv: comma | Nyomtatás: Fiducia 011 | Példányszám: 1000
Megjegyzés: A kiadványban közölt álláspontok kizárólag a szerző és munkatársai véleménye és nem feltétlenül tükrözi az EBESZ Szerbiai Missziójának hivatalos álláspontját.

ELŐSZÓ

Mindenkinek jogában áll tudni mi történik a környezettel. Megbízható információk nélkül nem tudjuk eldönteni mi helyes és mi nem.

A kérdés az, mennyire tájékozott és van tudatában a közvélemény a jelenlegi törvény adta lehetőségekkel a döntéshozatalok folyamatába való bekapcsolódásra? A gyakorlat azt mutatja, hogy nem érdekeltek abban hogy éljenek a törvény adta jogukkal, továbbá észlelhető alacsony részvételi arányuk a közvitákban, különösen azokban melyek az objektumok környezeti hatástanulmányával foglalkoznak. Ugyanis a polgárok tájékozatlanok és nem kellően edukáltak, ezért legtöbbször későn, már az objektum építésének kezdete után reagálnak.

A nyilvánosság részvétele a döntéshozatalok folyamatában minőségesebb nyilvános politikát, fenntarthatóbb fejlesztési stratégiát és a közhasznú projektek feletti nagyobb tulajdonjogi érzetet eredményez. Más szóval a nyilvánosság helyi szintű részvétele alatt minden érintett fél közös munkáját értjük saját közösségük jövőjének tervezésében.

Az "Útmutató a Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvény gyakorlati alkalmazásához" tájékoztatási céllal lett kiadva, de ösztönzésképpen is a nyilvános vitákban való részvételre mindenekelőtt a polgárok, a civil szektor képviselői, helyi közösségek részéről. Benne a befektetők is alapvető útmutatókat találnak projektjuk megvalósításának folyamatához. Általánosságban véve, az Útmutató egyszerű módon mutatja be az igen fontos Környezeti Hatásvizsgálatról szóló törvény gyakorlati alkalmazásának folyamatát, de a környezetünkben alkalmazható módokat is a nyilvánosság részvétele elvének megvalósulásához.

Az Útmutató ötlete a Szabadkai Regionális Aarhus Központ és a helyi önkormányzatok képviselői „Aarhus kampány 2013" projekt keretében folytatott tárgyalásai során merült fel, amelyet Szerbiai Aarhus Központok Hálózata valósított meg, a Német Szövetségi Köztársaság Nagykövetségének és az EBESZ Szerbiai Missziójának támogatásával.

Önök előtt az Útmutató, amely azon szerepvállalással és a lehetőségekkel foglalkozik, amelyek a rendelkezésére állnak a közösség érintett tagjainak és mindenkinek aki konstruktív módon szeretne részt venni a legelőnyösebb határozatok meghozatalában a környezeti hatástanulmány eljárásaiban.

A szerzők szakmai erőbefektetésükkel azt szeretnék elérni, hogy a felhasználóknak információs és adat forrásként szolgáljon azon projektek környezeti hatásvizsgálatainak folyamataiba való bekapcsolódáshoz, amelyek a helyi önkormányzatok hatáskörébe tartoznak. Mert az aktív és időben való bekapcsolódás, valamint a folyamat minden fázisában való részvétel hozzájárul majd a közös sikerhez a teljes problematika áttekintésében és elemzésében, ezáltal a feltételek és óvintézkedések meghozatalához is amelyekkel biztosíthatják az emberek egészségének és a környezetnek a védelmét.

Szabadka, 2013.

Snježana Mitrović

Szabadkai Regionális Aarhus Központ

Szerbia elkötelezettsége az Európai Unióhoz való csatlakozásra számos kötelezettséget von maga után, a csatlakozási folyamatban pedig az egyik legösszetettebb a 27., környezetre vonatkozó tárgyalási fejezet melyet az Energetikai, Fejlesztési és Környezetvédelmi Minisztérium koordinál. Ez magában foglalja az erre a területre vonatkozó törvény elfogadását és ami még fontosabb, alkalmazását.

A „zöld jogalkotásban" bizonyos szempontból 2004-ben következett be fordulópont, amikor az Országgyűlés elfogadta a négy törvényt tartalmazó törvénycsomagot, melyek által bővült a helyi önkormányzatok feladatköre és megteremtődtek azok a gazdasági előfeltételek is melyek biztosítják a környezet védelméhez és fejlesztéséhez szükséges anyagi eszközöket. Az intenzívebb munka 2009-ben folytatódott, amikor is csak a májusi ülésen a képviselők 16 új, ún. „ökológiai törvényt" fogadtak el. Ezzel ismét bővült a helyi önkormányzatok hatásköre, de kötelezettsége is.

Az Útmutató témája a Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvény (SZK 135/04,36/09 sz. „Hivatalos Közlönye") alkalmazása, melynek rendeletei összhangban állnak az Információhoz való hozzáférést, a nyilvánosság döntéshozatalban való részvételét és a környezetvédelmet érintő kérdésekben igazságszolgáltatásra való jogot biztosító Aarhusi Egyezmény elfogadásáról szóló Törvénnyel (SZK 38/2009.sz „Hivatalos Közlönye"), mely szigorúan formális módon szabályozza a nyilvánosság eljárás fázisairól történő és az érintett nyilvánosság rendelkezésére álló részvételi lehetőségekkel kapcsolatos tájékoztatás folyamatát.

Az Aarhusi Egyezményt 1998-ban fogadták el a dániai Aarhus városban, az „Európai Környezetért" elnevezésű 4. Miniszteri Konferencián, az Egyesült Nemzetek Szervezete Európai Gazdasági Bizottságának (UNECE) védnöksége alatt, amikor is az Egyezményt 35 állam írta alá. A 20. cikk értelmében az Egyezmény 2001 október 30.-án lépett hatályba.

A civil szervezeteket már a kezdetektől bevonták az Aarhusi Egyezmény elfogadását megelőző tárgyalásokba. Ily módon, a harmadik szektort partnerként fogadták el a környezetvédelmi politika kialakításának és fejlesztésének folyamatában, mely az Egyesült Nemzetek Szervezetének ezen a téren folytatott munkájában egészen új hozzáállást jelentett.

Az Aarhusi Egyezmény alapvető felhasználója a „nyilvánosság", illetve a polgár, mint egyén vagy különböző társulási formák tagja. Az Aarhusi Egyezmény pontosan meghatározza az „érintett nyilvánosság" kifejezést, azzal, hogy azokat a civil szervezeteket melyek környezettel kapcsolatos kérdésekkel foglalkoznak, és a nemzeti jogalkotás szerint eleget tesznek az ahhoz szükséges feltételeknek, automatikusan érintett nyilvánosságnak tekinti. Ezzel, az Aarhusi Egyezmény kiváltságos helyzetbe helyezi a civil szervezeteket.

Anélkül, hogy részletesebben belemélyednénk az Egyezmény rendeleteibe, leszögezhető, hogy az állami monopólium megszüntetésére törekszik a környezet területén, azáltal, hogy a polgárok és civil szervezetek számára lehetővé teszi az információkhoz való hozzáférést és az aktív részvételt a környezet szempontjából jelentős eljárásokban és ezzel partnerségi helyzetbe hozza őket ezekben a folyamatokban.

A tájékoztatásra és a nyilvánosság döntéshozatalban való részvételére való jog

Miért fontos ez?

Az Aarhusi Egyezmény értelmében, a döntéshozatalban részvételi joga van az érintett nyilvánosságnak, melybe azok a természetes vagy jogi személyek tartoznak akikre ez a döntés kihat vagy kihathat és akik érdekeltek a döntés eredményében. Továbbá, a döntéshozatalban részvételi joguk van azoknak a civil szervezeteknek is melyek a környezetvédelem népszerűsítésén tevékenykednek összhangban a helyi törvényekkel.

Az állami közigazgatás vagy helyi önkormányzat testületei illetékesek azoknak a döntéseknek a meghozatalában melyeknek hatásuk van vagy lehet a környezetre. Ebben az összefüggésben, tehát, fontos tájékoztatni a nyilvánosságot és részvételükhöz elegendő információt kell nyújtani számukra. A nyilvánosságot tájékoztatni kell a tevékenységről mellyel kapcsolatban a döntést hozzák, a lehetséges döntés jelentőségéről, a tervezett tevékenység eljárásáról (kezdete, részvételi lehetőség a közvitákon, a címekről ahová észrevételeiket és kérdéseiket továbbíthatják, stb.).

A polgárok részvételének folyamatát úgy kell megszervezni, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre a nyilvánosság tájékoztatásához és az érdekelt felek felkészüléséhez a tényleges részvételre. Fontos, hogy a részvételt akkor szervezzék meg, amikor még minden lehetőség nyitva áll és amikor még olyan hatást lehet elérni mely nem korlátozott a döntéshozatal addig eltelt folyamata által.

A kifejezések jelentésének fontossága a hatásvizsgálati eljárás során

A Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvény alkalmazásáért az illetékes szervek a felelősek köztársasági, tartományi és helyi önkormányzati szinten, a törvény által meghatározott kötelezettségekkel és felelőségekkel. Az illetékes szerv mellett, a környezeti hatásvizsgálatban résztvevő szubjektumok a projekt hordozója és a kérel mező a projekt környezeti hatásvizsgálatának eljárásában, valamint a létesítmény építésének, módosításának vagy a természeti környezetben végzett más beavatkozásnak a jóváhagyási eljárásában.

A Törvény meghatározza az egyes kifejezések jelentését, melyek közül a döntéshozatalban való részvétel szempontjából különösen fontosak az alábbi kifejezések:

- **NYILVÁNOSSÁG** – egy vagy több természetes vagy jogi személy, azok egyesületei, szervezetei vagy csoportjai;
- **ÉRINTETT NYILVÁNOSSÁG** – nyilvánosság, melyre a projekt kihat vagy valószínűleg ki fog hatni, beleértve azokat a civil szervezeteket melyek környezetvédelemmel foglalkoznak és be vannak jegyezve az illetékes szerveknél;
- **ÉRINTETT SZERVEK ÉS SZERVEZETEK** – köztársasági, tartományi és helyi önkormányzati szervek és szervezetek, valamint vállalatok, melyek illetékesek az engedélyek kiadásában és azok feltételeinek meghatározásában, a létesítmény kiépítéséhez való hozzájárulásban és engedélyezésében, a terület tervezésében és rendezésében, a környezet állapotának figyelemmel kisérésében, a tevékenység végzésében és a természeti, valamint munkával teremtett értékek védelmében és használatában;

A nyilvánosság részvételének eszközei

A nyilvánosság részvételének eszközei a nyivlános betekintés és a közvita, a Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvényben pedig szerepel a prezentáció kifejezés is.

NYILVÁNOS BETEKINTÉS azoknak a dokumentumoknak a közzététele, adott helyen és meghatározott időrendben, melyek alapján döntést hoznak a környezettel kapcsolatban (pl. környezeti hatástanulmány tervezete vagy annak összefoglalója).

A **KÖZVITA** során, a projektért felelős, illetve a környezeti hatástanulmány készítője egy közvita formájában ismerteti a jelenlevőkkel a tartalmat és a jelentős megoldásokat, irányokat és rendelkezéseket, melyek a tanulmány tárgyát képezik. A közvita során a megjelenő jogi- és magánszemélyek, akik előzőleg irásban benyújtották észrevételeiket, megindokolhatják azokat az illetékes szervek és a projektért felelős jelenlétében. Minden egyes észrevétel kapcsán a projektért felelős állást foglal és nyilvánosan tájékoztatja erről az illetékes szerveket, az észrevételt benyújtó személyt és mindazokat akik részt vesznek a közvitán. Az illetékes szerv a közvita után, 15 napon belül, az érdekelt szervek és szervezetek és az érdekelt nyilvánosság véleményezése alapján, átnyújtja a projektért felelősnek a vélemények áttekintését javaslatokkal a környezeti hatástanulmány módosításával és kiegészítésével kapcsolatban.

A fennt említettek bizonyítják, hogy az elfogadott jogi aktusok elegendőek a nyilvánosság döntéshozatalban való részvételének lehetővé tevéséhez. Azonban, egyrészről megfigyelhető érdektelenségük, mely többek között nem elegendő tájékozottságukból adódik. Ezzel az Útmutatóval megpróbáljuk egyszerű módon megismertetni a nyilvánosságot a létesítmények kiépítéséhez vagy módosításához szükséges engedélyeztetési eljárás minden fázisával: a területi, építési és használatbavételi engedélytől kezdve, különös tekintettel a környezeti hatásvizs gálat szükségességéről szóló döntéssel kapcsolatos kérelemre. A környezetvédelmi szempontokat a terv és műszaki dokumentumok minden fázisában szem előtt kell tartani, annak érdekében, hogy a tervezések és döntések a környezet védelmét, illetve a fenntartható fejlődést szolgálják.

---

1. TERÜLETI ENGEDÉLY

Az objektum kiépítésére szánt terület, építkezési terület felhasználásának rendezését előírások szabályozzák, és a fenntartható fejlődés alapelvein, valamint a vízszintes és függőleges koordináción alapul a tervezés során.

A függőleges értelemben vett koordináció alatt értjük a tervezési dokumentumok közötti kapcsolat megteremtését minden szinten (Szerb Köztársaság Területrendezési Terve, Vajdaság AT Regionális Területrendezési Terve, a helyi önkormányzat egységének Területrendezési Terve, Különleges Területek Területrendezési Terve, Általános Városrendezési Terv, Általános Rendezési Terv, Részletes Rendezési Terv).

Minden tervezési dokumentumot az Építkezési és Tervezési Törvényben, valamint a tervezési dokumentáció kidolgozására és tartalmára vonatkozó Szabályzatban meghatározott eljárás alapján hoznak meg („SZK Hiv. Közlönye“ 31/2010, 69/2010 és 16/2011 sz.).

Nyilvános betekintésre bocsájtás előtt a terv koncepcióját és tervezetét szakértői vizsgálat alá vetik. Az érintett jogi és természetes személyek a tervezési dokumentumra vonatkozó észrevételeiket a nyilvános betekintés ideje alatt, kizárólag írott formában tudják megtenni.

A terv bizottság, megfontolja a tervezési dokumentumra tett észrevételeket és döntést hoz mely szerint az észrevételt „elfogadja”, „nem fogadja el”, „részben elfogadja” illetve „az észrevételt nem tekinti megalapozottnak”.

Az objektum építési folyamatának aktivitásai közül az első a területi engedély beszerzése a befektető számára. A befektető a meghatározott területre vonatkozó adatok begyűjtésének céljából, a tervezési dokumentum alapján kérhet **„Információt a területről”** amely tartalmazza az adatokat az építkezési lehetőségekről és korlátozásokról az adott kataszteri parcellán.

A területi engedély dokumentum határozat formájában, amelyet a hatáskörével összhangban, az objektum fajtájának vonatatkozásában a helyi önkormányzat ad ki, a benyújtott dokumentáció alapján. A területi engedélyt arra a kataszteri parcellára adják ki, amely eleget tesz az építkezési parcella feltételeinek, a tervezési dokumentumnak megfelelően, tartalmazza az urbanisztikai és technikai feltételeket és adatokat melyek szükségesek az előzetes illetve fő projektum kidolgozásához, de főképp:

1) a befektető adatait;
2) a kataszteri parcella számát és területét, kivételt képeznek a vonalas infrastruktúra objektumok és antenna oszlopok;
3) a tervezési dokumentum illetve urbanisztikai projekt elnevezését, amelynek alapján kiadják a területi engedélyt, valamint arra az övezetre vagy teljes területre vonatkozó építkezési szabályokat ahol az adott parcella található;
4) a kommunális, közlekedési és egyéb infrastruktúrához való csatlakozás feltételeit;
5) adatokat a parcellán már létező objektumokról melyeket el kell távolitani;
6) egyéb feltételeket összhangban a külön törvénnyel.

A területi engedélyről szóló határozat érvényét veszti amennyiben a befektető a területi engedélyről szóló határozat jogerősségétől számított két éven belül nem nyújtja be a kérvényt az építési engedély kiadására.

2. KÖRNYEZETI HATÁSVIZSGÁLAT

A Szerb Köztársaság jogrendszerében, a környezeti hatásvizsgálatot olyan projektek esetében végzik, melyeket ezen a területen terveznek és valósítanak meg és melyek a környezet szennyezését okozhatják vagy kockázatot jelenthetnek az emberek egészségére nézve. Ezt a területet a Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvény („SZK Hiv. Közlönye" 135/04, 36/09 sz.) és más előírások szabályozzák.

A környezeti hatásvizsgálat környezetvédelmi megelőző intézkedés, mely a KÖRNYEZETVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY elnevezésű dokumentum kidolgozásán alapul, amely elemzi:

- a környezeti tényezők minőségét;
- a környezeti tényezők érzékenységét a meghatározott területen;
- a kölcsönhatásokat, majd az értékelés alapján meghatározzák és javasolják azokat az intézkedéseket melyekkel megakadályozhatják, csökkenthetik vagy megszűntethetik a káros hatásokat.

Azokat a projekteket, melyeknél végzik a környezetvédelmi hatásvizsgálatot és a helyi önkormányzati egység (HÖE) hatáskörébe tartoznak, szabályozzák a:

- Tervezési és Építési Törvény („SZK Hiv. Közlönye" 72/2009, 81/2009 ... 50/2013, 98/2013 sz.) 133. cikkének rendelkezései;
- Rendelet mely meghatározza a Projektek listáját melyek esetében kötelező a hatásvizsgálat és a Projektek listáját melyek esetében kérhető a környezetvédelmi hatásvizsgálat („SZK Hiv. Közlönye 114/08 sz.).

A projekt környezeti hatásvizsgálata a műszaki dokumentáció szerves része, mely nélkül nem lehet megkezdeni a projekt kivitelezését.

A projekt környezeti hatásvizsgálatának eljárását három szakaszban végzik.

I SZAKASZ – Döntés a környezetvédelmi hatásvizsgálat szükségességéről

A Környezetvédelmi hatásvizsgálat szükségességéről szóló döntéssel kapcsolatos kérelem űrlapja tartalmazza: a tervezett projekt nevét, fajtáját és helyszínét. Az űrlaphoz mellékelni kell más dokumentumokat is, melyek az előírt kritériumok alapján elengedhetetlenek a döntéshozatal folyamatában és eljárásában.

A döntéshozatali eljárásban közzéteszik az illetékes szerv értesítését a benyújtott kérelemről az érintett nyilvánosság számára, mely az előírt határidőn belül:

- Betekinthet a benyújtott kérelembe, illetve a kérvényhez mellékelt adatokba és dokumentációba;
- Tájékozódhat a kérvény elbírálásában eljáró illetékes szervről és a szerv által meghozható döntés természetéről;
- Eljuttathatja javaslatait, észrevételeit és véleményét a benyújtott kérelemmel, illetve adatokkal, dokumentációval kapcsolatban.

Ezek a jogok mellett, az érintett nyilvánosságnak ebben a szakaszban joga van ahhoz, hogy:

- véleményét tekintetbe vegye az illetékes szerv a benyújtott kérelemmel kapcsolatos döntése során;
- tájékoztassák az illetékes szerv kérelemmel kapcsolatos döntéséről;
- fellebezést nyújtson be az illetékes szerv döntése ellen.

A benyújtott dokumentáció alapján az illetékes szerv meghozza döntését, tekintetbe véve a projekt és helyszín jellemzőit, valamint az érintett szervek, szervezetek és nyilvánosság által eljuttatott véleményeket.

II SZAKASZ – A környezeti hatástanulmány terjedelmének és tartalmának meghatározása

A Tanulmány terjedelmének és tartalmának meghatározásával kapcsotos kérelem űrlapja talmazza:

- a helyszín leírását, a projekt jellemzőit, a környezeti tényezőket, a lehetséges káros környezeti hatásokat és ezen hatások megakadályozására és csökkentésére javasolt inézkedéseket. A Kérelemhez mellékelni kell a projekt tervdokumentációját, más illetékes szervek és szervezetek feltételeit, valamint egyéb bizonylatokat az illetékes szerv igénye alapján.

A tanulmány terjedelmének és tartalmának meghatározásával kapcsolatos kérelem benyújtásáról szóló értesítés közzététele után az érintett nyilvánosságnak szintén joga van, az értesítés közzétételének napjától számított 20 napon belül, betekinteni a benyújtott kérelembe és véleményt nyilvánítani a benyújtott kérelemről.

Az érintett nyilvánosságnak az eljárás ezen szakaszában is joga van kérni, hogy az illetékes szerv vegye figyelembe benyújtott véleményüket a döntés során, hogy tájékoztassák az illetékes szerv döntéséről és azokról az okokról melyeken a döntés alapul, hogy fellebezést nyújtson be az illetékes szerv döntése ellen.
A benyújtott dokumentáció alapján az illetékes szerv meghozza döntését, tekintetbe véve a projekt és helyszín jellemzőit, valamint az érintett szervek, szervezetek és nyilvánosság által eljuttatott véleményeket.

MEGJEGYZÉS
Az illetékes szerv a környezetvédelmi hatásvizsgálat szükségességéről meghozott döntésében meghatározhatja a tanulmány terjedelmét és tartalmát is, azaz összevonhatja az I és II szakaszt, amennyiben rendelkezésére áll a teljes, mindkét szakaszra előírt dokumentáció. Amennyiben megállapítást nyer, hogy a projekt esetében szükségtelen a környezetvédelmi hatásvizsgálat, az illetékes szerv az erről szóló döntésében előírhat és meghatározhat környezeti feltételeket az erre vonatkozó előírásokkal összhangban.

III SZAKASZ – Az illetékes szerv döntése a tanulmány elfogadásáról

A tanulmány elfogadásával kapcsolatos kérelmet űrlapon kell benyújtani, amelyhez mellékelni kell a Tanulmányt három nyomtatott példányban és egy elektronikus változatban.

Az illetékes szerv, tanulmány elfogadásával kapcsolatos kérelem benyújtásáról, illetve a Tanulmánnyal kapcsolatos nyilvános betekintés, prezentáció és közvita idejéről és helyéről szóló értesítésének közzététele (kézhezvétele) után, az érintett nyilvánosságnak joga van, az illetékes szerv által meghatározott határidőn belül, mely 20 napnál nem lehet rövidebb, betekinteni a tanulmányba és írásban véleményt nyilvánítani arról, továbbá részt venni a nyilvános prezentáció alkalmával szervezett vitában, melyen a projekt hordozója állást foglalhat a felvetett észrevételekkel, javaslatokkal kapcsolatban.

Az illetékes szerv figyelembe veszi az érintett nyilvánosság véleményét a tanulmány elfogadásával kapcsolatos döntése során és értesíti őket:

- az illetékes szerv tanulmány elfogadásával kapcsolatos kérelem alapján meghozott döntéséről;
- a döntés tartalmáról;
- a fő okokról, illetve döntő tényezőkről melyeken a döntés alapul;
- a legfontosabb intézkedésekről melyeket a projekt hordozója köteles foganatosítani annak érdekében, hogy megelőzze, csökkentse vagy megszűntesse a káros hatásokat.

Az érintett nyilvánosságnak jogában áll írott formában kérelmezni az illetékes szervtől, hogy betekinthessen a projekt környezeti hatásvizsgálatával kapcsolatosan lebonyolított eljárás össz dokumentációjába.
Az illetékes szerv által kijelölt műszaki bizottság megvizsgálja a tanulmányt és tekintetbe veszi az érintett szervek, szervezetek és nyilvánosság által benyújtott jelentéseket, az előrelátott környezetvédelmi intézkedések szempontjából értékeli azok alkalmasságát a projekt kivitelezése, működése és működésének megszűnése folyamán.

A projekt hordozója köteles megkezdeni a projekt kivitelezését a környezetvédelmi hatástanulmány elfogadásáról szóló döntés kézhezvételétől számított két éven belül.
A környezeti hatásvizsgálat során lefolytatott eljárások és döntések nyilvántartása a Nyilvános Könyvben történik. Az eljárással kapcsolatos feljegyzéseket a Nyilvános Könyvbe vezetik be, összhangban a szabályzattal, mely szabályozza a környezeti hatásvizsgálattal kapcsolatosan lefolytatott eljárásokról és meghozott döntések röl szóló Nyilvános Könyv tartalmát, formáját és vezetési módját. A Nyilvános Könyvet elektronikus formában is vezethetik, mely által hozzáférhetőbbé válnak a széles nyilvánosság számára.

3. ÉPÍTÉSI ENGEDÉLY

A munkálatok kivitelezése nem kezdhető meg a hatásvizsgálati eljárás lefolytatása nélkül, azaz a környezetvédelmi hatástanulmány elfogadásával kapcsolatos döntésről szóló végzés nélkül. A befektető kérelmezi az építési engedélyt, ez az a dokumentum mely szabályozza az épület építését az előkészületi munkálatokon, építésen és műszaki dokumentáció ellenőrzésén, építkezési munkálatok előkészítésén és az építkezés alatti felügyeleten keresztül.

Az illetékes szerv által kiadott végzés adatokat tartalmaz a:

- befektetőről;
- az objektumról melynek építését engedélyezik;
- a már meglevő épületről melyet lebontanak vagy átépítenek az építés miatt, az építési engedély érvényességének határidejéről és az építkezés befejezéséről;
- a dokumentációról mely alapján kiadták az építési engedélyt, melynek szerves része a környezetvédelmi hatástanulmány elfogadásáról szóló végzés is.

Az illetékes szerv az építési engedélyről szóló végzés egy példányát eljuttatja a felügyelőségnek, mely felügyeli az épület építését.

A befektető köteles értesíteni az épület építésének megkezdéséről az építési engedélyt kiadó szervet és az illetékes építési felügyelőt, nyolc nappal a munkálatok megkezdése előtt.

4. HASZNÁLATBAVÉTELI ENGEDÉLY

Azt, hogy az épület alkalmas-e használatra műszaki vizsgálattal állapítják meg. Az épület műszaki vizs gálatát az építkezés, azaz az építési engedélyben és főtervben előrelátott össz munkálatok befejezése után végzik, illetve az épület azon részének befejezése után amelyre a törvénnyel összhangban kiadható a használatbavételi engedély, az épület műszaki vizsgálatával kapcsolatos kérelem kézhezvételétől számított 30 napon belül.

A műszaki vizsgálatot, a befektető kérésére, végezhetik a munkálatok kivitelezésével párhuzamosan is, amennyiben az épület építésének befejeztével nem lehetséges elvégezni a kivitelezett munkálatok ellenőrzését.

A műszaki vizsgálat magában foglalja annak ellenőrzését, hogy a kivitelezett munkálatok összhangban állnak-e az építési engedéllyel és a műszaki dokumentációval mely alapján az épület épült, továbbá azokkal a műszaki előírásokkal és szabványokkal melyek az egyes munkálatokra, illetve anyagokra, felszerelésre és szerelésre vonatkoznak.

Azon épületek esetében, melyekkel kapcsolatban környezetvédelmi hatástanulmány készült, a műszaki vizs gálat végzésében olyan személynek is részt kell vennie aki szakértője a tanulmány tárgyát képező területnek.

A használatbavételi engedély kiadására illetékes szerv adja ki a használati engedélyről szóló végzést a műszaki vizsgálatot végző bizottság jelentésének kézhezvételétől számított hét napon belül, amennyiben abban az áll, hogy az épület használatra alkalmas.

Szabadkai Városi Közigazgatás Környezetvédelmi és Fenntartható Fejlődési Szolgálata

A Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvény meghatározza az illetékes szerv azon kötelezettségét, hogy a meghatározott, előírt határidőn belül értesítse a nyilvánosságot a környezeti hatástanulmány szükséges ségéről szóló döntés kérelmezéséről, a tanulmány tartalmának és terjedelmének meghatározásáról és a környezeti hatástanulmány jóváhagyásáról. Úgyszintén a törvény határozza meg az illetékes szerv azon kötelezettségét, hogy döntéseiről, az eljárás minden fázisában, beleértve a tanulmány jóváhagyását illetve a kérvény visszautasítását is, tájékoztassa a nyilvánosságot legkevesebb egy helyi újságon keresztül, minden hivatalos nyelven amely használatban van azon a területen amely érintve lesz a tervezett projekt hatása illetve aktivitásai által.

Szabadka Városi Közigazgatásának Környezetvédelmi és Fenntartható Fejlődési Szolgálata a nyilvánosságot szerb nyelven, cirill betűs írással a "Subotičke novine" és "Svaštara", horvát nyelven latin betűs írással a "Hrvatska reč", magyar nyelven pedig a "Magyar szó" újságon keresztül tájékoztatja.

A nyilvánosság értesítésének eljárása mellett, a törvény szabályozza a meghatározott dokumentáció betekintésre történő közzétételének folyamatát. A Hatásvizsgálatról szóló Törvény így kötelezi az illetékes szerveket, hogy a nyilvánosság számára tegye lehetővé a betekintést a lefolytatott hatásvizsgálati eljárás teljes dokumentációjába, az írásbeli kérelem benyújtásától számított 15 napon belül. Ez a szabály alól kivételt képez a bizalmas védjeggyel ellátott dokumentáció, kivéve az emissziókról, baleseti kockázatokról, megfigyelési eredményekről és felügyelőségi vizsgálatról szóló adatokat, melyek nem lehetnek titokként védettek.

Ami Szabadkát illeti, a teljes dokumentáció elérhető a Szolgálat irodájában, a nyilvánosságot pedig Szabadka Város internetes oldalán keresztül is tájékoztatják egy külön részben – környezet címszó alatt (http://www.subotica.rs/sr/4903/oglasna-tabla). Az össz, törvény által előírt értesítéseket felteszik, kezdve a döntéssel kapcsolatosan benyújtott kérelemtől és a meghozott döntéstől a hatásvizsgálat szükségességét illetőleg, egészen a környezeti hatástanulmány jóváhagyásáról vagy elutasításáról szóló döntésig. A közvitát követően, a Környezeti hatástanulmány elbírálását végző Műszaki Bizottság ülésén készült jegyzőkönyveket eljuttatják azoknak akik írott formában benyújtották észrevételeiket és javaslataikat.

Azonban, a polgárok egyesületeinek képviselői úgy vélik, hogy az össz dokumentációnak – a tanulmánytól az ülésen készült jegyzőkönyvekig – elérhetőnek kellene lennie a város honlapján elektronikus formában.

Különben, a leglátványosabb láncszem a hatástanulmány, és mint ilyen ez van leginkább kitéve a bírálatoknak, melyek gyakran nem a környezetvédelem területéről származnak. Az első láncszemet pedig az elfogadott terv dokumentumok képezik, melyek döntőek a jóváhagyás és engedély kiadása szempontjából. A nyilvánosságnak be kell kapcsolódnia és sokkal aktívabbnak kell lennie már a kezdetektől, amikor a különböző tervdokumentumokat fogadják el.

Irodalom:

- Környezeti Hatásvizsgálatról szóló Törvény („SZK Hiv. Közlönye" 135/04, 36/09 sz.).
- Az Információhoz való hozzáférést, a nyilvánosság döntéshozatalban való részvételét és a környezetvédelmet érintő kérdésekben jogi védelemre való jogot biztosító Egyezmény elfogadásáról szóló Törvény („SZK Hiv. Közlöny – Nemzetközi Egyezmények", 38/09 sz.).
- Útmutató a nyilvánosság döntéshozatalban való részvételéről és a környezetvédelmet érintő kérdésekben igazságszolgáltatásra való jogról szóló előírásokhoz, Közép- és Kelet-Európai Regionális Környezetvédelmi Központ Szerbiai Irodája, Belgrád 2006.
- Útmutató a környezetvédelmi jogszabályok helyi szintű alkalmazásához és a nyilvánosságnak a döntéshozatalban való részvételéhez. TERRA'S Egyesület, Szabadka 2010.